

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Yttrande
2021-04-12

Beteckning
405-1794-2021

Sida
1(3)

Regeringskansliet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Mått på bostadsbristen

Er beteckning: Fi2020/05250

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över rapporten Mått på bostadsbristen (Boverkets rapport 2020:21).

Sammanfattning och allmänna synpunkter

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget till modell för att beräkna bostadsbristen med reservation för några principiella synpunkter, se nedan.

Boverkets metod för att beräkna antalet/andelen hushåll som inte har en rimlig bostadssituation är gedigen och väl genomförd. Länsstyrelsen noterar också att den är väl vald för att kunna relateras till Boverkets modell för att beräkna framtida bostadsbyggnadsbehov, där antalet hushåll är centralt.

Länsstyrelsen vill lyfta fram rapportens intressanta bilagor som bland annat förklarar hur bostadsbrist beräknas i andra länder. Där finns även intressanta diskussioner om vad som är en bostad och bostaden som marknadsvara.

Länsstyrelsens synpunkter på rapporten

Boverket har valt att analysera bostadsbrist utifrån den bostadssociala bemärkelsen bostadsbehov och undersöker alltså hur många hushåll som har en otillräcklig boendestandard i förhållande till vad som är önskvärt. Detta angreppssätt är rättvisande och positivt.

Allt fler hushåll har inte råd att bo i nybyggda bostäder och har dessutom svårt att få tillträde till bostäder som matchar deras betalningsförmåga, parallellt med att hushåll med stora tillgångar eller höga inkomster inte nämnvärt berörs av bostadsbristen. I modellen räknar Boverket bland annat fram siffror på hur många hushåll som bor trångt med små ekonomiska möjligheter att ta sig ur sin situation. Siffrorna i rapporten presenteras på nationell, regional och lokal nivå, vilket gör dem användbara i flera sammanhang.

Överlag är Boverkets modell gedigen och tydlig. Det är bra att beräkningarna ska genomföras varje år. Ökad kunskap om vilka hushåll som påverkas mest av bostadsbristen är ett viktigt planeringsunderlag nationellt, regionalt och lokalt.

Beräkningarna ska användas som underlag för politiska beslut i bostadsförsörjningsfrågor. Ansvar för bostadsförsörjningen ligger på kommunerna och därför har beräkningar på kommunal nivå prioriterats, vilket är bra. Länsstyrelsen menar att uppgifterna ska ses som kommunens primära kunskapsunderlag när beslut om bostadsförsörjningsåtgärder ska fattas. Andra viktiga underlag är kommunens egen analys över hushållens sammansättning, demografi och bostadsbestånd som tas fram i samband med arbetet med riktlinjer för bostadsförsörjningen.

Vad som är en rimlig bostad definieras enligt sex behovsbaserade kriterier: boendestandard, boendeyta, boendekostnad, geografiskt läge, hur länge bostaden disponeras samt tid för att hitta en ny bostad. Alla kriterierna har sina styrkor och svagheter, exempelvis hur säkra registerdata som finns eller vilka slutsatser som kan dras. Länsstyrelsens delar Boverkets slutsats att dessa sex kriterier tillsammans på ett bra sätt definierar vad som utgör en rimlig bostad. De två mått som bäst sammanfattar bostadsbristen är antalet trångbodda hushåll och antalet hushåll med ansträngd boendeekonomi.

I Länsstyrelsens årliga arbete med den regionala bostadsmarknadsanalysen har vi flera år i rad lyft fram att en ansträngd och svag ekonomi är en av de gemensamma faktorerna för de hushåll som har svårast att tillgodose sina bostadsbehov. I takt med att bostadspriserna fortsätter att öka och bostäderna i det befintliga hyresbeståndet har ett högt söktryck, är vår bild att många hushåll har en ansträngd boendeekonomi.

Trångboddheten är också ett problem på bostadsmarknaden och i Länsstyrelsens arbete med nyanländas etablering är bostadsfrågan i högsta grad aktuell. Våra kommunkontakter, kommunernas svar i bostadsmarknadsenkäten och vår nyligen genomförda konferens kring vräkningsförebyggande arbete ger också stöd för att Boverkets kriterier är väl valda.

Boverkets föreslagna modell är överlag gedigen och bra, men Länsstyrelsen har ytterligare några synpunkter som är principiellt viktiga.

Ansträngd boendeekonomi behöver nyanseras i modellen

I allt större delar av landet och vårt län är den bostadssociala utmaningen inte enbart en fråga för människor med låga inkomster, utan läget på bostadsmarknaden påverkar även de som borde ha råd att ordna boendet på egen hand.

Boverket har valt det så kallade residualmättet för att beräkna rimlig boendekostnad i förhållande till disponibel inkomst. Mättet beräknas som antalet hushåll som inte har en disponibel inkomst som täcker både baskonsumtion enligt Socialstyrelsen och schabloniserade boendeutgifter.

Ett generellt mått på ansträngd boendeekonomi utifrån residualmättet riskerar att bli missvisande i regioner med långa bostadsköer, höga bostadspriser och höga hyror. Liksom i exempelvis Stockholmsregionen är det i delar av vårt län många fler hushåll än de som pekas ut i Boverkets modell som inte kan flytta till en bostad som svarar mot dess behov. Boverket bör undersöka om modellen

kan kompletteras eller utvecklas med lämpligare mått som kan täcka in även de hushåll som har en mindre svag ekonomi, men som ändå har svårt att tillgodose sina bostadsbehov.

Bostadsbehov som inte kommer fram i modellen

Modellen fångar inte in de hushåll som skulle vilja flytta till en viss kommun för studier eller arbete, men som inte kan på grund av bostadssituationen. Detsamma gäller de hushåll som flyttar från länet enbart på grund av bostadssituationen. Modellen fångar inte heller hushåll som enligt registerdata har en rimlig bostadssituation, men som exempelvis har svårt att realisera en önskad separation på grund av svårigheter att lösa boendet.

Boverket lyfter själva att den inte täcker antalet hemlösa, personer med funktionsnedsättning, antalet äldre i behov av särskilt boende eller antalet vuxna ungdomar som bor hos föräldrar. Länsstyrelsen tillstyrker Boverkets eget resonemang att dessa också behöver ingå i beräkningar på kommunal nivå för att täcka de olika behov som finns inom bostadsförsörjningen.

Tillgängliga registerdata riskerar att ge stora mörkertal

Den tredje synpunkten handlar om att det förekommer ett stort mörkertal eftersom modellen bygger på tillgängliga registerdata. Det finns grupper av hushåll som inte syns i denna statistik, till exempel inneboende eller nyanlända som anvisas till länet. Utifrån de mått som presenteras, riskerar många hushåll att inte omfattas av modellen och det är viktigt att Boverket är tydliga med dessa mörkertal i sina underlag.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze med bostadsstrategen Christian Jönsson Hammenfors som föredragande. I den slutliga handläggningen har även länsarkitekten Andreas Lidholm deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia

fi.sba.bb@regeringskansliet.se

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.